
Ronde 3

Mathieu De Boever & Patricia Van de Velde
GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
Contact: Mathieu.de.boever@g-o.be
Patricia.van.de.velde@g-o.be

Slimme aanpak voor ontwikkeling lesmateriaal PAV

1. Inleiding

De samenleving verwacht steeds meer van de school. Die vele en toenemende verwachtingen kunnen niet ingelost worden als leerkrachten in de beslotenheid van hun eigen leslokaal onderwijs geven zonder zich veel te bekommeren om wat de collega's doen. Doorgaande leerlijnen, hoge opbrengsten en een goed en aangenaam leerklimaat vragen om een collectieve inspanning van het team. Goed onderwijs is – zo wordt steeds meer duidelijk – ook afhankelijk van de mate waarin leerkrachten als team samenwerken en samen leren.

Voor de ontwikkeling van lesmateriaal voor Project Algemene Vakken (PAV) kozen we voor een professionele leergemeenschap (PLG) PAV, want scholen die erin slagen om zich te ontwikkelen tot een professionele leergemeenschap, zijn doorgaans scholen die kwaliteitsvol onderwijs bieden. Dat is logisch, want het schoolteam in een PLG leert actief en systematisch van en met elkaar, om het leren van hun leerlingen te verbeteren. De leraren doen dit vanuit een kritisch-onderzoekende houding en nemen samen verantwoordelijkheid op voor de kwaliteit van het onderwijs. Het bovenschoolse niveau kunnen we ook benutten om het collectief leren in individuele scholen te versterken.

De ondersteuning van scholengemeenschappen en -groepen bij de ontwikkeling tot een PLG vormt een belangrijke focus binnen het begeleidingsplan van de pedagogische begeleidingsdienst van het GO!. Daarnaast ondersteunt PBD-GO! het schoolteam ook binnen schoolspecifieke trajecten om zich te ontwikkelen tot een PLG. Dat is immers een krachtige hefboom voor het versterken van de onderwijskwaliteit. Met andere woorden: goed onderwijs gedijt bij de ontwikkeling van scholen als professionele leergemeenschappen.

2. Doel

Het voornaamste doel van een PLG is om de leerresultaten en het welbevinden van de lerende te verbeteren. Naast deze doelen op leerlingenniveau beoogt een PLG ook resultaten en effecten op leraren- en schoolniveau.

Op het niveau van de leraren hebben teamleden een sterker geloof in hun eigen kunnen. Ze beschouwen onderwijs en de verbetering van de onderwijskwaliteit in de school als een collectieve inspanning en verantwoordelijkheid. Daarnaast tonen ze sterker pedagogisch en didactisch meesterschap. Op schoolniveau leidt dit tot een verbetering van de onderwijsleerpraktijk en een vergroting van de verandercapaciteit van de school.

3. PLG werking

Leerkrachten uit verschillende scholen worden per regio samengebracht om kennis en ervaringen te delen. Het begeleidingsplan van PBD-GO! legt hierbij de nadruk op het belang van professionele leergemeenschappen en kennisdeling, zowel binnen teams als tussen scholen. Dit wordt ondersteund door initiatieven zoals intervisiegroepen, themadagen en samenwerking met externe experts. Daarnaast wordt samengewerkt aan lesmateriaal om consistentie en uniformiteit te waarborgen, met als doel gelijke onderwijskansen en consistente kwaliteit van onderwijs bevorderen. Het begeleidingsplan voorziet in de integratie van curriculumimplementatiesessies en gedeeld leiderschap om deze doelen te bereiken. De input van onze leerkrachten, die het lesmateriaal daadwerkelijk gebruiken, is van

onschatbare waarde in de leergemeenschappen. Dankzij hun praktijkgerichte inzichten ontwikkelden we lesmateriaal dat echt aansluit bij de behoeften van de leerlingen. De professionele leergemeenschap is daarom bewust flexibel opgezet, zodat vragen en suggesties van leerkrachten onmiddellijk kunnen worden opgepakt en verwerkt, wat de kwaliteit en relevantie van het materiaal verder versterkt.

Efficiëntie is een ander belangrijk aspect, waarbij het plan erkent dat tijd en middelen bespaard kunnen worden door gezamenlijk lesmateriaal te ontwikkelen. Er wordt een gedifferentieerde ondersteuningsstrategie beschreven om hulpbronnen optimaal te benutten en methoden zoals *blended learning* en het gebruik van digitale materialenbanken worden genoemd om efficiëntie te bevorderen.

Ten slotte richt het plan zich op vernieuwing en innovatie door samenwerking, waarbij nieuwe ideeën en innovaties worden ontdekt. Innovatie wordt gestimuleerd door een flexibele leeromgeving en het aanmoedigen van een onderzoekende houding bij zowel leerlingen als leerkrachten. Specifieke initiatieven zoals STEM-projecten zijn opgenomen om deze vernieuwing verder te bevorderen.

4. Kijkwijzer PAV

Met ‘De kijkwijzer PAV’ bieden we een hulpmiddel aan om de kwaliteit na te gaan en te bewaken bij ontwikkeling van lesmateriaal. Het is essentieel dat lesmateriaal niet alleen inhoudelijk sterk is, maar ook pedagogisch en didactisch verantwoord. De kijkwijzer biedt een gestructureerd kader waarmee de kwaliteit van het lesmateriaal systematisch kan worden geëvalueerd en verbeterd.

De kijkwijzer is opgebouwd rond drie hoofdcomponenten:

1. doelgericht leren;
2. betekenisvolle taken en boeiende leeractiviteiten;
3. evaluatie.

‘Doelgericht leren’ legt de nadruk op het formuleren van heldere, haalbare en motiveerende lesdoelen die in leerlingentaal zijn opgesteld, en waarbij het belang van samenhang met andere leergebieden en doelen wordt onderstreept.

‘Betekenisvolle taken en boeiende leeractiviteiten’ richten zich op het creëren van taken en activiteiten die relevant en aantrekkelijk zijn voor leerlingen. Hierbij wordt de noodzaak van variatie in didactische werkvormen benadrukt, evenals de ruimte voor projectwerk, duidelijke structuren en het stimuleren van zelfregulerend leren.

‘Evaluatie’ focust op het implementeren van formatieve evaluatie als middel om het leerproces te verbeteren, naast de summatieve evaluatie. Hierbij wordt aandacht besteed aan diverse evaluatiemethodes en het volgen van het leerproces op lange termijn.

Bij elk onderdeel van de kijkwijzer worden specifieke criteria en richtlijnen aangeboden om te waarborgen dat het lesmateriaal niet alleen voldoet aan de onderwijsstandaarden, maar ook optimaal bijdraagt aan de leerervaring van de leerlingen. Daarnaast zijn er verwijzingen naar aanvullende documenten en hulpmiddelen die verdere ondersteuning bieden bij het ontwikkelproces.

In het proces van het ontwikkelen van lesmateriaal helpt de onderverdeling in ‘*Must*’, ‘*Should*’ en ‘*Could*’ om prioriteiten te stellen en de haalbaarheid van de doelstellingen te waarborgen. Deze classificatie biedt een gestructureerde benadering die leerkrachten kan helpen om te focussen op essentiële elementen, terwijl er ook ruimte blijft voor aanvullende verbeteringen.

De kijkwijzer dient niet alleen als een hulpmiddel voor het beoordelen van bestaand lesmateriaal, maar ook als een inspiratiebron voor het ontwerpen van nieuwe, innovatieve leermiddelen. We hopen dat de kijkwijzer helpt bij het creëren van lesmateriaal dat niet alleen de cognitieve vaardigheden van leerlingen versterkt, maar ook hun motivatie en enthousiasme voor leren bevordert. De kijkwijzer dient als een dynamisch document dat leerkrachten gedurende het ontwikkelproces kunnen raadplegen en aanvullen.

5. Besluit

Het proces van lesmateriaalontwikkeling voor PAV is een demonstratie geweest van hoe krachtig een professionele leergemeenschap kan zijn. Elke leerkracht heeft unieke ervaring en expertise aangedragen, wat heeft geleid tot het creëren van lesmateriaal dat niet alleen kwaliteitsvol, maar ook inclusiever was.

Door een duidelijke houvast te geven aan de hand van de kijkwijzer bieden we niet alleen een gestructureerd kader voor de leerkrachten, maar waarborgen en verbeteren we de kwaliteit van het lesmateriaal. De kijkwijzer helpt leerkrachten om prioriteiten te stellen en zich te focussen op essentiële onderdelen van hun les.

De duurzaamheid van het project zal worden gegarandeerd met ondersteuning op het digitaal platform en nieuwe sessies die worden gehouden onder de begeleiding van de pedagogisch begeleider.

Samen hebben we bewezen dat goed onderwijs gedijt in een omgeving van kennisdeling, samenwerking en constante professionele ontwikkeling. Dit project was niet alleen een investering in een knap stuk lesmateriaal, maar ook in onszelf, in onze schoolsystemen en in onze toekomst.

Referenties

- Departement Onderwijs en Vorming (2022). 'Naar een kwaliteitsalliantie'. Online raadpleegbaar op: <https://www.vlaanderen.be/publicaties/naar-een-kwaliteitsalliantie>.
- DuFour, R., R. Eaker & T. Many (2016). *PLG: leraren leren samen : werken aan beter onderwijs in een professionele leergemeenschap*. Bazalt Educatieve Uitgaven.
- Struyven, K., E. Gheysens, C. Coubergs, H. De Doncker & D. De Neve (2019). *Binnenklasdifferentiatie in de praktijk: ieders leer-kracht realiseren*. Gent: Acco.
-